

1978 gjordes en fantastisk upptäckt i Afghanistan.

Ett sovjetiskt arkeologteam hittade då en stor samling guldföremål nedgrävda i den bruna sanden. Nu turnerar den *baktriska* guldsätten världen runt. SAKs Lasse Bengtsson har besökt den diskreta fyndplatsen i norra Afghanistan.

På väg till Sheberghan och fyndplatsen för den mäktiga baktriska guldsätten som nu turnerar runt i världen.

Vägen till guldet

Om det hade varit i något annat land, hade det varit avspärningar och stora skyltar, som informerade om att det här är en historisk plats. Man kanske till och med hade tagit inträde. Men nu hand-

Text & bild: Lasse Bengtsson

lar det om Afghanistan. Därför ligger Tilya Tepe, Den Gyllene Höjden, där den ligger. Utan att någon tar särskild notis.

Efter att jag hade intervjuat författaren och Afghanistankännaren Nancy Hatch Dupree och chefen för Afghanistans nationalmuseum, Omara Khan Massoudi, om den dramatiska dagen då den enastående

baktriska guldsätten lyftes fram för världen igen, efter att ha varit gömd i mer än två decennier, kände jag ett starkt behov av att besöka själva fyndplatsen.

Jag flög till Mazar-e-Sharif och fick därefter biltransport till Sheberghan i Jowzjanprovinsen. Vi kollade säkerheten noga samma morgon, eftersom vägen anses något lurig för västerlänningar.

Hoppsan, fel kulle

Landskapet nordväst om Mazar är torrt och platt. Vid sidan av vägen löper en gammal trasig gasledning. Världigt skridande kameler möter oss med stora höbalar runt puckeln. Jag ska få hjälp av en lokalanställd på vårt kontor i Sheberghan

för att komma till Tilya Tepe. Det visar sig inte vara så självklart, som jag trodde. Vår vägvisare brakar ut på motorcykel i landskapet och uppmanar oss att komma efter. Vi ser en liten upphöjning en bit bort. Vi tar oss dit, men det känns inte rätt. Efter att ha trevat oss runt och inte sett några som helst spår av någonting mer än sopor, får vi beskedet att det här är en annan Tepe. Imshap Tepe. Vad det betyder lyckades jag inte lista ut, men det har hur som helst ingenting med guld att göra. Kanske däremot med sopor...

Vidare till nästa kulle. Nu med assistans av en annan person, som bestämt säger sig veta. Och se – nu började det likna något. Omedelbart förstod jag att

En trasig gammal gasledning sträcker sig längs marken. Kameler med höbalar. Och så själva fynplatsen. Förutom rester av det 3 000 år gamla templet ligger här några trasiga vodkaflaskor.

det här var rätt plats. Med resterna, till och med några murar, av det 3 000 år gamla templet direkt synliga.

3 000 år gamla ruiner

Efter att ha jagat runt för att hitta rätt plats, försökte jag stanna upp lite. Fylldes direkt av en stark, sugande känsla av att vara på en speciell plats. Först av allt: att det faktiskt låg ett tempel här för 3 000 år sedan. Som under århundraden beboddes av människor vi inte vet så mycket om. Det har talats om att de tillhörde en kult, där elden spelade en viktig roll. Jag menar, bara det gör ju att fantasin börjar skena. När man sedan också får höra att de här människorna dött snabbt, under

oklara omständigheter och begravts hastigt, spinner ju tankarna loss i ännu högre fart.

Jag tittar mig omkring och försöker ana ansikten bland väggarna och håligheterna.

Sedan tänker jag vidare, på den där dagen i november 1978, då Viktor Sarianidi och hans grupp sovjetiska arkeologer, gjorde det fantastiska fyndet. Upptäckte gravarna under jord och träbjälkar. Hittade prydnaderna, som de döda fått med sig till den sista vilan. Det måste ha svindlat, när de insåg mängden av guldföremål, över 20 000 stycken. För att inte tala om prakt. Vad kände Sarianidi när han till exempel såg den mycket lätta, rikt utsmyckade kronan av tunna guldplattor? Som till och

med kunde fällas ihop, för att kanske ta med i packningen på kamelryggen.

Nästa tanke: här bara ligger den här fyndplatsen – och ingen bryr sig. Den är inte ens utmärkt. Den enda påminnelsen om de sovjetiska arkeologerna är ett par sönderslagna vodkaflaskor.

Förlåt, herr Sarianidi! Jag hade bara önskat att man tagit bättre hand också om själva platsen. •

På Lasses blogg läser du mer om det baktriska guldets och hur det gick till när man öppnade valven där de gömtes undan talibanerna, berättat av de som faktiskt var med: www.sak.se